

YAŐAR SEYMAN

**Gönül Gördü
Dil Söyledi**

Öyküleřtirilmiř Biyografi

BİLGİ YAYINEVİ

İçindekiler

Sesle Gören Âşık Veysel	7
Âşık Aşktır!	12
Doğu Ekspresi	13
Sen Çiçeksen Ben Veysel'im	20
İlk Evlilik, İlk Aşk	26
Âşık Veysel'in Dönüşü	28
Sivas'tan Ankara'ya Yürüyüş	36
Ahmet Kutsi Tecer ile Değişen Yaşamı	44
Köy Enstitülerinde Usta Eğitimci	47
Göz Görmez, Gönül Görür!	59
Anılarda Âşık Veysel	64
Gülizar: Hem Ana Hem Yâr!	70
"Yolda Pişmiş" Bir Yolcu	72
Âşık Veysel'in Ustaları	78
Âşık Veysel ve Âşıklar	81
Veysel'in Sanat Yolculuğu	85
Sanat Kardeşliği	88
Âşık Veysel'in Kızılırmak'la Akışı	92
Âşık Veysel ile Borges: Kalem ve Kader Kardeşliği	98
Sanatçı Görme Yetisini Yitirse de Yasaklarla Kuşatılır!	108
Âşık Veysel ve Taha Hüseyin	114
Âşık Veysel ve Yaşam	121

Âşık Veysel ve Turnalar	126
Aşık Veysel'le Yürüyorum... ..	132
Gülizar Aşkı	139
Serçeşme'de Son Sesleniş	145
Dünyayı Âşık Veysel'le Dolaşmak!	150
İpek Yolu'nda Âşık Veysel	158
Âşık Veysel'in Topraklarındayım	161
Sivrialanlı Kadınların Veysel Emmisi	165
Veysel ile Kızılırmak	168
Tekeli Dağı'nda Semah	170
Düşlerimde Âşık Veysel Kütüphanesi	174
Fırat'a Âşık Veysel Anlatısı	179
Vasiyeti	182
Ah Bu Âşıklar!	183
Avladın Söz ile Beni	184
Sen Âşıkısın, Seni Yazmak Aşk	190
Teşekkür	195
Kaynakça	197

Sesle Gören Âşık Veysel

Kızılırmak Seyrine Veysel Adını Yazdım

Suyun sürekli akması gibidir benim için yolculuk...

Bir dosta gitmenin sevinciyle yola çıktım. Masmavi gökyüzünde bir turna katarı sanki benimle kanat çırpıyordu. Arabanın müzikçalarında *Turna Semahı* deyişini buldum, bu dünyadan zamansız göçen dostumun sesinden dinlemeye başladım. O söylüyor, arabayla yol alıyor, bir kadın kaymakamı yeni atandığı kasabada kutlamaya gidiyordum. Kaç kez çaldım *Turna Semahı*'nı bir ben bilirim bir de yol boyunca katarlanan ezgiler.

Doğadaki tek ağaçlar beni hep hüznlendiriyor. İnsana deren yalnızlığını duyumsatıyor. "Niye tek ağaç dikerler?" yerine "Niye ağaçlar tek kalır?" Bu uçsuz bucaksız bozkırda fırtınaya birlikte karşı koysalar, dalları birbirleriyle buluşsa olmaz mı?

Yol bu, öyle çok şey öğretiyor ki. Yolun sağındaki gelincik tarlaları, annemin gelincik sigarasına, senin yokluğunun hüznüne savururken; yazdıklarımı beyaz kâğıda dökünce kırmızı kalemle düzeltmelerim de gelincik tarlalarına benziyor. Ah narin, ömrü kısa, güzelliği unutulmaz gelincik, gelinciklerin dost ressamına düşlerimde uğruyor, onun gelinciklerinin dünya ile buluşmasının sevinciyle göneniyor, ünlü ressam Monet'ye göz kırpıyorum.

Yol boyu ÷lkemin güzel sesleri bana eşlik etmeyi sürdürüyor. Araba kullanırken olanaklar elverdiğince geçtiğim doğayı seyrediyorum. Irmak kasabasına yaklaşınca Anadolu'ya en çok bu yol ile gittiğimi anımsıyorum. Kader çizgim sanki bu yola çizilmiş. Evlendikten sonra bu yolla başlayan yolculuklar, iş yaşamımla da sürüyor. Kırıkkale sapağına gelince ya direkt Kırıkkale üzeri ya da sağdan Keskin yoluna girerek yolculuklarımı sürdürüyorum.

Bu kez bir kadın kaymakamı kutlamak için yola çıktım. Ortaöğretim yıllarımda resmi bayram kutlama heyetinde kaymakam, komutan ve belediye başkanı heyet olarak hep öğrencilerin bayramlarını kutlardı. Yıllarca dikkatle izledim, üçü de erkekti. O nedenle mi bilemem bizim dönemimizde genç kızların kaymakam olma düşü hiç yoktu. Yerli filmlerde hep başrollerde yakışıklı erkek savcı, yakışıklı yüzbaşı, genç kızların beyaz atlı prensiydi. Liseli yıllarımızda bilinçlendikçe beyaz atlı prenslerimiz kaymakamlar, yargıçlar, Robin Hood misali kahramanlar, yiğit devrimci önderler gönlümüze girdiler, düşlerimizi süslediler...

Ülkemizde kadınlar doksanlı yıllarda kaymakam olmaya başladı. Artık genç kızlarımızın rol modeli olacak bir kadın kaymakamla buluşacaktım. Adı güzel kendi güzel, narin, başarılı bir kadın yöneticiyi kutlamaya gitmenin neşesiyle başım göklerde, göğsüm sevinçle kabarıyordu. Bu duygularla yolculuk öyle güzel ki müziğin de katkısıyla unutulmaz anlar yaşıyorduk; yol su gibi akıyordu.

Önce Hükümet Konağı'nın önündeki bahçeye arabamı park ettim. Kaymakamlık önünde bekleyen polis memuru bana yaklaşınca kaymakamlığa geldiğimi söyledim. Hükümet Konağı'nın bahçesine girer girmez devlet, gücünü duyumsatıyor; ister istemez kendinize çekidüzen veriyorsunuz! Yazar Kemal

Tahir romanına *Devlet Ana* diye isim verse de ülkemizde devlet “baba” olarak bilinir. Ben “Toprak Ana” desem de bu topraklarda “Devlet Baba” hüküm sürer. Toprak ana, analığını kusursuz sürdürürken “Devlet Baba”, “Toprak Ana”nın yolunu keser, hükümünü sürdürür, biri sözde kalır, biri hep yaşamda ve muktedirdir. Hükümet Konağı’nda kendime çekidüzen vermemin nedeni “Devlet Baba”yı, baba şefkatinde görmememdir. Devlet bir otorite, despotik yapıda ve eli sıkılamayacak hatta onu bile aşan bir soğuklukta. Bizim ülkemizde devlet bireyi değil, sanki birey devleti koruyor. Devlet işte! Kaymakamlık makamının giriş kapısında rastladığım bir başka polis beni kaymakamın sekreterine yönlendirdi.

Kaymakamın makamından çıkan, sonradan Yazı İşleri Müdürü olduğunu öğrendiğim genç biri, “Kaymakam Hanım sizi bekliyor, hoş geldiniz” diyor. Yıllarca duyduğum “Kaymakam Bey” artık “Kaymakam Hanım” oluyor. Bu, kulağa gelen çok güzel bir seslenişti. Kaymakam Hanım’ın makamına girince masasından kalkıp bana doğru gelerek, “Hoş geldiniz” diyor. Birbirimizi tanıdığımız için özlemle kucaklaşıyoruz. Yıllarca o makamda hep erkekleri seyretmiştim. İlk kez bir kadın, arkasındaki duvarda Atatürk portresi asılı, yanında bayrak ve dönemin Cumhurbaşkanı’nın fotoğrafı, masada bir kadın isminin yazılışı bir an devlet ana görünümünün gururunu yaşıyor.

Öğlen yemeği için birlikte yemek yiyeceğimiz restorana gidiyoruz. Restoran Kızılırmak Nehri’nin kenarında. Bahçede gökyüzüne uzanan kavaklar ve salkım saçak söğüt ağaçlarının seyri başlıyor. Mekân nehir kenarında ama nehir akıyor. Sınırım nehrin geçtiği kentlerin birinde ya bir sulama ya bir gölet ya da bir baraj onarımı var. Daha önce de Anadolu gezilerindeki tanıklığım aklıma geliyor. Nitekim Kaymakam Hanım, Devlet

Su İşleri'nin bir onarım nedeniyle nehrin suyunun akışının kes-
tiğini söylüyor.

İlk kez suyu akmayan bir nehir yatağı görüyorum. Seyri
güzel değil oysa. Kızılırmak Nehri'ni daha önce başka kasaba-
larda, başka köylerde, başka şehirlerde hem trenle geçerken
hem arabayla geçerken çok seyretmiş; Kapadokya bölgesinde
Kızılırmak üzerine kurulan kaç köprünün üstünden geçmişim.
Kızılırmak Nehri, Anadolu'nun can damarlarından biri. Kızıl-
dağ'dan doğan Kızılırmak birkaç şehri dolaşır zor bir yolculuk
yaparak Karadeniz'e dökülüyor. Denize dökülen bir nehir de-
nizle mutlaka okyanusa ulaşır diye hep düşünüyor, nehirlerin akı-
şıyla yazın yolculuğumu sürdürüyorum.

Kaymakam Hanım'la restoranda otururken yazmalı bir ka-
dın bizim masamıza doğru geliyor. Anadolu'nun yükünü taşı-
yan, kahrını çeken yazmalı kadınlardan bir kadın. İşleri Müdü-
rü'yle konuşmaya başlıyor. Belli ki kadın, Kaymakam Hanım'la
konuşmak için ısrar ediyor. Kaymakam Hanım'ın dikkatini
çekiyor ve Yazı İşleri Müdürü'ne sesleniyor. Yazmalı kadın
masamıza yaklaşıyor, konuşmaya başlar başlamaz gözlerinden
yaşlar da akmaya başlıyor, ayakta derdini anlatmaya çabılıyor.

“Kaymakam Hanım, rahatsızlık verdim. Benim oğlum oku-
la başlayacak ama kör, Allah vurdu bir kere, siz elinden tutun
körler okuluna yazdırın. Benim kimsem yok, genç yaşta dul
kaldım. Oğlum hem yetim hem de kör oldu, bütün dünyam ka-
rardı. Ankara'da Körler Okulu varmış, oraya gönderin, destek
olun, yardım edin, kör oldu yarım oldu zaten. Ben bu yoklukla,
ben bu dullukla, onu nasıl okutayım? Onu nasıl hayata hazırla-
yayım? Onu nasıl güldüreyim? Siz söyleyin Kaymakam Hanım
siz söyleyin?”

Her sözcükte gözlerindeki yaşlar sicim gibi akıyor, yazma-
sından, elbisesinin üstüne damlıyor, yüreğime damlıyor; Kay-

makam Hanım'ın yüzü bembeyaz oluyor. Biz iyi ki daha yemeğe başlamamıştık, iyi ki o da hemen gelmişti. İkimiz de anneydik. Bir annenin feryadına kulak verdi Kaymakam Hanım, not alan Yazı İşleri Müdürü'ne, anneyi İlçe Milli Eğitim Müdürü'ne yollamasını söyledi. Kaymakam'ın ağlayan anneyi sabırla ve yüzünde sevgiyle dinlemesi beni etkiledi. Üstüme vazife gibi dayanamayıp acılı anneye döndüm: "Güzel anam üzülme, kör olmak yarım olmak değil ki. Sen Âşık Veysel'i duymadın mı? Onun da iki gözü görmüyor ama onu dünya tanıyor. Bestelerini dünyanın her yerinde müzisyenler söylüyor. Körlük yarımılık olur mu? Teknoloji gelişti, hem Âşık Veysel'in zamanında görme engelliler için okullar yoktu hatta beyaz baston bile henüz ülkemizde bilinmiyordu. Âşık Veysel okullarda eğitim göremedi ama tüm bu olanaksızlıklara karşın eğitim yuvalarında saz eğitimci olarak öğrencilere saz çalmayı öğretti. Anadolu insanının dertlerine türküleriyle ses verdi, sessizlerin sesi oldu."

Yazmalı kadın başını kaldırdı, o âna kadar hep Kaymakam Hanım'a bakarak konuşmuştu, bu kez bakışlarını bana yöneltti ve dedi ki:

"Herkes Âşık Veysel olabilir mi?"

Bu sorunun yarattığı sessizliği ansızın coşkulu akmaya başlayan Kızılırmak Nehri'nin sesi kesti... Kadın, isteğini Yazı İşleri Müdürü'ne yazdırıp, Kaymakam Hanım'a dualar etti, yazmasının ucuyla gözyaşını silip, Devlet Ana'nın verdiği güvenle yanımızdan ayrıldı.

Giden kadının ardından bulanık akan Kızılırmak Nehri'nin seyrine Âşık Veysel adını yazdım...

Âşık Aşktır!

“Meşakkatin Adın Murad Koymuşlar”

Âşık Veysel'i başımda kavak yelleri eserken yazmak isterdim. Yüreğimdeki o aşk kıpırtılarıyla o kıpırtıların yarattığı sözcüklerle... Onu yazmak nasıl olurdu, diye “içsesim” fısıldadı. Büyüklükleri ekinsele birikimimizin zenginliğiyle taçlanmış değerlerin çağrışımları da güçlü olur. Kaç on, kaç yüzyıl önden gitseler de onların yaşamla kurdukları sağlam bağ, bizim kılcal damarlarımıza değin uzanır.

Esirlik, duygunun girdabında kaybolmaya benzer. Duyguyu yitirince de esirleşiriz. Denge, aşkla kavramaktır. İyi ki de sevdamın esiri olmadan Âşık Veysel'in ışığıyla yazıyorum. O dengeyi kavramaya, sağlamaya çalışarak. Aşk bir hayat! Onu aşk ile geniş kesimlere bir de ben anlatayım istedim. Âşık Veysel'i o kadar çok yazar, şair, bilim insanı yazdı ki herkes onun unutulmaz yarenliklerini, onun çektiği sıkıntıları, onun yolculuklarını, onun doğa uğraşını, onun yol göstermesini, onun tasavvuf bilgisini, onun halk bilgeliğini, onun şiirlerini, onun insan sevgisini, onun acıları bal eyleyişini kendi penceresinden yazdı. Yazıyor...

Çünkü bu topraklarda herkesin bir Âşık Veysel'i var.

Bir de benim yazdığım Âşık Veysel okunsun istedim...

İki gözümün nuru kalemimden dökülsün sizlere...